

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— Kr. za inostranstvo 15.20 Kr
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje iz Kraljevine Italije in inostranstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
Računi pri poštno čekovnem zavodu:
Ljubljana št. 10-351
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Nov poraz Angležev na egiptski fronti

Pri El Alameinu in na južnem odseku so se morali s krvavimi izgubami umakniti — 32 tankov in 30 oklopnih avtomobilov uničenih

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 28. julija naslednje 791. vojno poročilo:

Na področju južno od El Alameina je sovražnik v ponovnih silovitih bojih, ki so se razvijali ves večerjšnji dan proti diviziji »Trento« in 90. nemški diviziji, utrpel hude izgube, ne da bi dosegel kakor korist. V naše roke je padlo nad 1000 ujetnikov, po večini Avstralcev. Uničenih je bilo 32 tankov in kakih 30 oklopnih sovražnih avtomobilov je uničenih.

V južnem odseku bojišča so bili oklopní oddelki, ki so skušali približati se našim postojankam, poraženi in odbiti po ognju

našega topništva. V živahnih spopadih izvidniških elementov z obeh strani so se morali britanski oddelki umakniti.

Letalstvo osi je metalo na sovražnikove oborožene sile bombe in jih obstreljevalo s strojnimi. V letalskih dvobojih so nemški lovi sestrelili 9 letal, enega pa naši. Protiletalska obramba v Tobruku je sestrelila en bombnik.

Bombardirana so bila letališča Halfar in La Venezia, pri čemer so bila 3 letala na tleh zažgana, dve angleški letali, ki so ju zadelo lovi v spremstvu, sta treščila na tla v plamenih.

Z vseh operacij večeršnjega dne se 2 naši letali nista vrnila.

Duce — vojak in prijatelj

Atenski nemški list o pravih in nepravih narodnih voditeljih

Atene, 29. jul. s. Nemški organ v Grčiji »Deutsche Nachrichten« in »Griechenland« objavlja iz peresa dr. Herberta Schwerbela članek pod naslovom »Duce — vojak in prijatelj«. Pisec poudarja v njem osebnost Duceja kot državnika in vojaka, prikazuje njegove značilne poteze, ki mu jih je sodne močice najti samo pri Hitlerju, narkar takole nadaljuje:

Za nas Nemce in za naše italijanske prijatelje je postalo že povsem naravno dejstvo videti Duceja in Hitlerja na krajih, kjer je središče politične in vojaške delavnosti naših narodov. Videli smo Hitlerja v središču dogodkov, v prvi liniji v vojni na Poljskem, na zapadnem bojišču in na vzhodnem bojišču, a prav tako vidimo tudi Duceja navzočega na vseh ostalih italijanskih bojiščih in tudi na afriškem bojišču kot vojaka med vojaki, kot voditelja svojega naroda, ki stoji tam, kjer se odloča usoda narodnih dejanj. Kdaj smo kaj podobnega slišali o Churchilliu ali Rooseveltu? Nikomur bi niti na misel ne prišlo, videti Churchillia v Tobruku ali Roosevelta na Filipinih.

V našem taboru so možje, ki so izšli iz ljudskih vrst in imajo za seboj premočrno življenje z vsemi bridkostmi in radostmi svojih narov, ki jih spremljajo na poti za dosego boljšega mesta pod soncem. To so vojaki brez kompromisov in bojovnikov, ki jih je skupna usoda ne le napravila za politične zaveznike in vojne tovariše, temveč tudi osebne prijatelje. Churchill in Roosevelt pa sta poklicna političnata, ki ne predstavljata svojih narodov, marveč samo majhno klico teh narodov, prava mešetarja brez tenkočutnosti in v svojih osebnih odnosih v najboljšem primeru samo poslovnata tovariša, ki se pogajata o posojilih, o koncesijah oporišč, dajavah starih rušincev in tako dalje in ki ob kamnu Bele hiše gradita druga, tretja in četrta papirnata bojišča, ki jih ne bosta nikdar obiskala in kamor bi hotela poslati v smrt ljudi, ki jih ne poznata.

Ko smo 20. julija izvedeli, da je Duce v Atenah, smo občutili isto veselje in ista čustva kakor naši italijanski tovariši. V teh zadnjih letih smo mogli ponovno ugo-

toviti tesno tovarištvo ter prisrčno in neporokno prijateljstvo, ki veže Duceja in Hitlerja. Ono spaja tudi narodno-socialistično in fašistično revolucijo, ono končno veže italijanske in nemške vojske. Tam celi v Afriki je Duce videl italijanske in nemške vojske po bitki, ki bo ostala v zgodovini kot eden izmed največjih podvigov v tej vojni, ki nas bo, kakor smo o tem trdno prepričani, z rano ob rami dovedla do uresničenja naših skupnih idealov in skupnih teženj. Po obisku svojih in naših vojakov je prišel Duce v Atene kot priča sodelovanja, ki je našlo svoj izraz tudi v dejstvu, da tudi tu na grških tleh nemški vojak bedi poleg italijanskega vojaka nad varnostjo evropske celine in kjer italijanske in nemške oblasti sodelujejo v neporoknem tovarištvu, ki je v mnogih primerih postalo osebno prijateljstvo, da bi grškemu narodu odprle pot v novo Evropo. Okolnost, da je Duce tu v Atenah sprejel opolnomočenega zastopnika tretjega rajha in šefa grške vlade, predstavlja simbol ubranega skupnega dela za skupni cilj, ki ga vidimo v postavitvi temeljev nove Evrope.

Odmev v finski tisku

Helsinki, 29. jul. s. Finski listi objavljajo na vidnem mestu vest o Ducejevem bivanju v severni Afriki, pri čemer že v naslovju poudarjajo navdušenje čet zaradi Mussolinijevega obiska v prednjih bojnih črtah egiptskega bojišča. Največjo pozornost posvečajo finski listi tudi uspešnemu poletu letala »Savoia-Marchetti«, ki je sredi vojne ustvarilo neposredno zvezo med Rimom in Tokijem. Ta polet je bil mogoč le zaradi temeljite priprave ljudi in strojev, na katere je italijansko letalstvo lahko upravičeno ponosno.

Vtis na Kitajskem

Sanghai, 29. jul. s. Vsi tukajšnji listi pišejo o srečnem zaključku italijanskega poleta Rim-Tokio-Rim in opozarja ne le na njegovo sportsko in praktično vrednost, temveč tudi na njegov velik idealni pomen, ki je v tem, da so se z njim duhovne vezi med vojskami osi in Japonske še bolj poglobile.

Italijanski letalski prestiž neprekosljiv

Turški tisk izraža svoje občudovanje edinstvenega poleta Rim-Tokio in nazaj

Carigrad, 29. jul. s. Tudi turški listi so posvetili svojo pozornost odličnemu poletu podpolkovnika Moscatellija in njegovih mož iz Rima v Tokio in nazaj. Listi označujejo ta polet kot enega izmed dokazov učinkovitosti in sposobnosti italijanskega letalskega orožja, čemur je treba priključiti še drznost poletincev in spretnost tehnične organizacije, ki sta zares vzgledni. Občudovanje tega poleta v turški javnosti je tem večje, ker je bil izvršen v sezoni monsunsolov in prav v trenutku, ko so se pri-

petile razne letalske nesreče angleškim letalom v Indiji zaradi teh viharjev. List »Bejoglu« podaja podrobnosti tega poleta, opozarja na izredne sposobnosti posadke in opisuje težave dolgega poleta nad ozemljem, ki je po večini pod sovražnim nadzorom ter zaključuje, da Italija tudi v vojnem času ne preneha razvijati svoje letalstvo in tako ohranja na najvišji višini svoj letalski prestiž, ki si ga je bila pridobila že v mirnem času in ki ga bo znala ohraniti tudi po vojni.

Severno Ameriko skomina po Indiji

Roosevelt bi rad Indijo vpregel v svoj lastni voz — Japonsko svarilo Indijcem

Tokio, 29. jul. s. List »Japan Times Advertiser« poudarja v komentarju o stališču Zedinjenih držav severne Amerike v angleško-indijskem sporu med drugim, da izhaja interes Zedinjenih držav v Indiji iz dejstva, da bi mogla ta skrinja zaklada Velike Britanije imeti še veliko vlogo na gospodarskem in vojaškem področju. Sprito nesoglasij med Angleži in Indijci igrajo Američani na karto avtonomistične politike Indijcev, da bi jih tako pridobili za svoj lastni voz. List zaključuje svoj komentar z opozorilom indijskim voditeljem, naj se ne puste vreči v interese severnoameriškega imperializma in preslepiti od običajnih fraz demokratske svobode, ki jih tako naglašajo Zedinjene države. Takšna zmota bi pomenila za Indijce dokončno izgubiti priliko za dosego svoje svobode. Samo po eni poti si lahko Indija zagotovi neodvisnost in svobodo, namreč z odstranitvijo ameri-

škega in britanskega vpliva, ki hočeta samo izkoriščati in zatirati narode Vzhodne Azije.

Bangkok, 29. jul. s. Po vestih iz Tehrana skušajo Zedinjene države Severne Amerike tudi v Perziji izločiti angleški vpliv. Doznavajo se namreč, da je vojno ministrstvo v Iranu sporočilo, da sta imenovana v tem ministrstvu dva ameriška svetnika.

Buenos Aires, 29. jul. s. Doznavajo se iz Ría de Janeiro, da zadeva izvajanje sporazumov med Zedinjenimi državami in Brazilijo za izkoriščanje zemeljskih virov te dežele po zakonu o najemu in posojilu na najraznovrstnejše ovire, ki so končno prisilile predsednika Vargasa, da je ustanovil posebno komisijo za olajšanje naloge severnoameriških strokovnjakov, ki se nahajajo v Braziliji.

Čez Don proti vzhodu in jugu

Spodnji tok Dona na več krajih prekoračen — Nemci prodirajo vzhodno od Rostova in južno od Kalača

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 28. julija. Nemško vrhovno poveljstvo je objavilo naslednje vojno poročilo:

Na vzhodu je bilo mostišče preko Dona pri Rostovu v napredujočih napadih močno razširjeno proti jugu. Vzhodno od mesta so pehotni in motorizirani oddelki v široki fronti prekoračili reko Don in po zlomu sovražnega odpora dosegli področje med rekama Manjij in Sal.

V velikem loku Dona se nadaljujejo borbe severovzhodno od Kalača. Južno od tega mesta so nemške in zavezniške čete dosegle odnošne prekoračile ves spodnji tok Dona.

Letalstvo se je z močnimi oddelki posebno južno od Rostova odlikovalo pri zlomu sovražnega odpora. Podnevi in ponoči je tudi večer napadalo sovražnikove zveze v zaledju, prometna središča in sovražna oporišča. Uničeno so bile številne železniške naprave, celi vlaki, ladje na Volgi in sestreljenih 53 sovražnih letal.

Pri Voronežu sovjetske čete po izredno velikih izgubah ljudi in materiala z izjemo nekaterih krajevnih akcij niso več napadale.

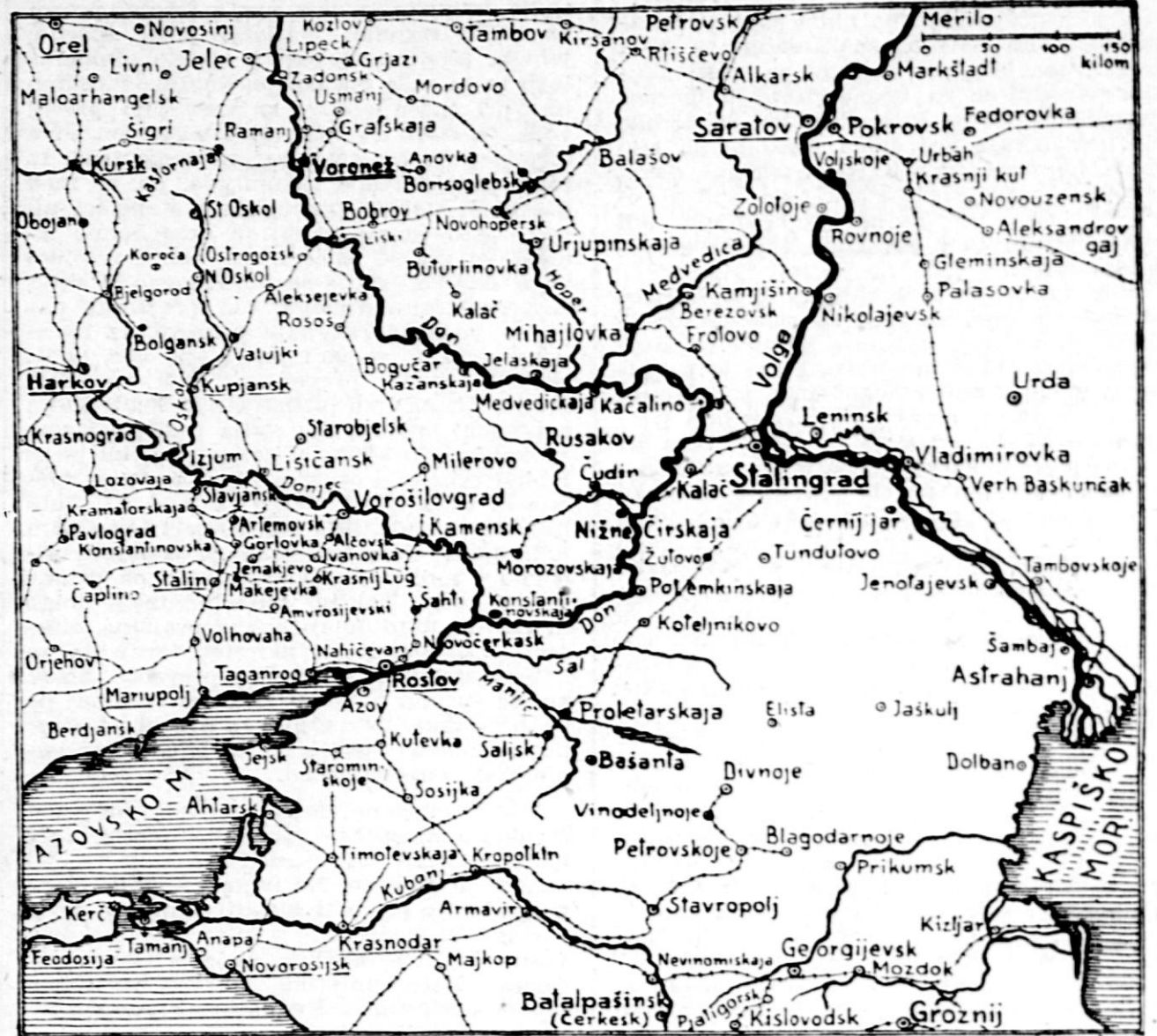
V srednjem odseku so bile obkoljene sovražne skupine uničene ali ujet.

Na fronti pri Volhovu so se izjalovili sovražni napadi na mostišče po hudih borbah moža proti možu.

V Egiptu je napadel sovražnik z močnimi pehotnimi in tankovskimi oddelki na nemško-italijanske postojanke pri El Alameinu. V protinapadu so bili Angleži s krvavimi izgubami vrženi nazaj in pri tem zajetih tisoč ujetnikov ter uničenih 60 sovražnih tankov. Bojna in strmo glavna letala so uspešno podpirala obrambne boje. V letalskih bitkah je bilo sestreljenih 9 angleških letal brez lastnih izgub.

Na Malti so bojna letala ponovno bombardirala sovražna letalska oporišča.

V borbi proti Angliji je nemško letalstvo večer napadalo številne industrije in prometne cilje v južni in srednji Angliji. V pretekli noči pa z močnimi silami angleško industrijsko središče Birmingham ter vojno važne naprave v več drugih mestih

Midlanda in vzhodne Anglije. Po dobrih začetkih so nastala velika razdejavanja ter so bili opaženi obširni požari.

Pri vojaško brezuspešnih motilnih poletih posameznih angleških bombnikov na naselbine po severozapadnem nemškem ozemlju so bila tri sovražna letala sestreljena.

Bogata industrijska področja zasedena

Berlin, 29. julija s. Nemški listi obširno komentirajo novo zmagovito napredovanje nemških in zavezniških sil na južnem odseku vzhodnega bojišča. Doznavajo se med drugim, da so Nemci ustvarili na spodnjem toku Dona novo mostišče. Kopne sile so vztrajno zasledovale sovražnika od podpori letalskih sil. Medtem ko je pehota v naskoku zavzela mesto Batajsk, so ostale nemške čete čistile ozemlje zapadno od Novočerkaska. V teh očistevalnih akcijah so nemške čete zasledile Belogermijskajo, ki je važno industrijsko središče, saj so tu tvornice kemične industrije in poljedelskih strojev. Kakor poudarja list »Zvolf-Uhr-Blatt«, pa so bile v Novočerkasku, ki šteje kakih 100.000 prebivalcev, tudi velike tvornice topov »Budjonij«, v katerih je bilo zaposlenih

12.000 delavcev, razen tega pa tudi kemične tvornice, tvornice streliva itd. V velikem loku Dona so nemške in rumunske čete vodile srdite borbe z ostanki sovražnih oddelkov in se jim je posrečilo sovražnika pregnati in uničiti na široki fronti okraj Dona. V teku teh operacij so nemške čete prekoračile reko Cir in uničile 27 sovražnih tankov. Dne 26. t. m. so nemški lovi na južnem odseku skupno sestrelili 112 sovjetskih letal.

Moskva priznala padec Rostova in Novočerkaska

Stockholm, 29. jul. s. Sovjeti so se končno odločili, da objavijo vest o izpraznitvi Rostova in Novočerkaska, kar sporoča večerjšnje sovjetsko uradno poročilo.

Nemške utrdbe ob francoski obali

so najmodernejshe in tehnično najbolj dovršene

Berlin, 29. jul. s. Agencija DNB doznava iz pristojnega vira, da si je generalni štab vrhovnega nemškega poveljstva v Franciji ogledal mogočne utrdbe, zgrajene na obali Rokavskega preliva v severni Franciji. Gre za sistem najmodernejših trdnjavskih del, pri katerih izvršitvi je bilo v zadnjih dveh letih zaposlenih več desetisoč specializiranih delavcev. Kakor je ugotovila inspekcija, je večina utrdbenih del, oklopnih trdnjav in jarkov, ki so

daleč v zaledje izkopani v severni Franciji ter opremljeni z žičnimi pregradami in drugimi kovinskimi ter avtomatičnimi napravami, že dogotovljene in po večini zasedene s posadkami. Neki inženjer, strokovnjak v utrdbenih delih, je dejal oficirjem, ki so si ogledovali te mogočne naprave, da so to najmodernejša in tehnično najbolj dovršena dela te vrste, kar jih sploh poznamo.

Nov svet v Vzhodni Aziji

Bridko spoznanje Angležev in Američanov

Buenos Aires, 29. jul. s. Znani ameriški novinar Raymond Clapper prihaja v zvezi s pregledom japonskih osvojitve v vzhodni Aziji do zanimivih priznanj v ameriškem tedniku »Lioke«. Pisec se je namreč pred kratkim vrnil iz vzhodne Azije. Kot očividec pravi, da najdejo Japonci v zasedenih deželah bodisi pasivno ali aktivno pomoč med domačim prebivalstvom, kar je vzbujało njegovo začudenje, in to tem bolj, ker so mu angleški oficirji poročali, da se isti pojav kaže tudi v Indiji. Pisec je nadalje mnenja, da se sovražna azijskih narodov ne kaže samo proti Angležem in Nizozemcem, kakor se to na splošno domneva v Zedinjenih državah, temveč na žalost tudi proti Američanom. Razlog za to zadržanje prebivalstva vidi Clapper v dejstvu, da zavzvalci niso nikdar objubilali tem narodom politične neodvisnosti in svobode brez rezerv. Nasprotno pa se dnevno povelje Japoncev: Azija Azijcem! vedno bolj uveljavlja in ima zato svoje nujne posledice. V sami Cankajskovi Kitajski je zelo močna struja, ki je nasprotna vzpostavi starih angleških in ameriških privilegijev. Angleži in Američani bi si po tem takem ne smeli delati utvar o obnovi svojih kolonialnih imperijev, kajti stvar je sedaj nemogoča. Status quo ante bo samo še lep sen. Naj bo to Anglosasom prav ali ne,

dejstvo je, da vzhaja v vzhodni Aziji nov svet.

Povezanost Taja z Japonsko

Sanghai, 29. julija s. Pred svojim povratkom z letalom v Tokio je šef japonskega odposlanstva na Tajskem Hirota v posebnem govoru slavil daljnovidnost šefa tajske vlade, ki je znal pravčasno preprečiti zelo hudo nacionalno krizo s tem, da se je odločil za sodelovanje z Japonsko, in to navzlic hudemu anglosaskemu pritisku. To sodelovanje je povzročilo Tajsko na raven skupnega azijskega blagostanja v povezanosti z Japonsko, nacionalno Kitajsko in Mandžukoom.

Nemško-rumunsko društvo

Bukarešta, 29. jul. s. Pod predsedstvom podpredsednika vlade prof. Mihajla Antonescu in nemškega poslanika v Bukarešti je bilo tu ustanovljeno nemško-rumunsko društvo. Prof. Mihajl Antonescu je v svojem govoru poudaril zlasti razvoj protiboljševiške vojne, ki se je Rumunija totalitarno udeležuje ter je pripomnil, da bodo Rumuni za rešitev Evrope in njene civilizacije svojo kri povezali s krvjo nemških zaveznikov za dosego popolne zmage.

Finski odsek

Helsinki, 29. jul. s. Vrhovno poveljstvo finskih oboroženih sil poroča, da se je delovanje na kopnem omejilo na nekaj krajevnih napadalnih poskusov sovražnika, ki pa je bil povsod odbit in je utrpel hude izgube zaradi ognja finskega topništva, ki je bruhalo svoje izstrleke povsem nepričakovano. V bližini kraja Untue je finko topništvo uničilo več sovražnih zaklonišč. Finko obalno topništvo pa je streljalo na neko sovjetsko flotiljo v zalivu Sadt in je prisililo neko sovjetsko topničarko na jezero Onega, da se je vrnila.

Na srednjem odseku bojišča so finske letalske sile bombardirale in uspešno obstreljevale s strojnimi nekimi sovjetskimi oddelki.

Nemški letalski prvaki

Berlin, 29. jul. s. Berlinski listi poročajo, da je med piloti nemških lovskih letal, ki so se preteklo nedeljo zlasti izkazali v letalskih borbah na južnem odseku vzhodnega bojišča, tudi major Collob, poveljnik neke lovske eskadrile, ki je bil že odločeno s hrastovim listom na železnem križu in ki je dosegel to pot svojo 108. letalsko zmago. Istega dne sta se odlikovala s svojo 104. oziroma 102. zmago odlikovane z istim odlikovanjem poročnika Atzeiz in Clausen.

Resnica se ne da tajiti

Berlin, 29. julija s. Listi objavljajo prvi seznam imen potopljenih ladij v razdobju od 4. do 13. julija med zmagovitim napadom nemških letalskih in pomorskih sil na znani veliki anglosaski konvoj v Severnem ledenem morju. V kratkem komentarju vprašuje list »Zvolf Uhr Blatt«, kaj moreta ugovarjati Roosevelt in Churchill s svojim trmastim molkom, potem ko sta oba demokratska bratranca dala polno svobodo listom in propagandnim sredstvom, da razširijo najbolj obrekujejoče glasove o verodostojnosti uradnega poročila nemškega vrhovnega poveljstva, pri čemer so šli tako daleč, da so celo trdili, da je konvoj prispeval v luko namembe. Po tem prvem seznamu imen 21 potopljenih ladij, kateremu bo v kratkem sledil drugi z imeni ostalih 16 ladij, ki so bile potopljene v Severnem ledenem morju, čim bodo brodomolci teh poslednjih ladij izkranci iz podmornic, ki so jih prevzele na krov in ki se sedaj pričakujejo na povratku v svojih oporiščih, bo povsem nekoristen uradni molk anglosaskih vlad. List zaključuje ironično, da morata biti Roosevelt in Churchill pač zadovoljna, ko smo jima pomagali najti ono resnico, za katero se onadva baje borita.

Švedski protest

Še vedno brez odgovora
Stockholm, 29. jul. s. Zastopnik švedskega zunanjega ministrstva je na vprašanje novinarjev izjavil, da švedska vlada se ni prejela nobenega odgovora na svojo zadnjo protestno noto zaradi potopitve švedskih ladij v Baltičnem morju in zaradi bombardiranja Borgholma po sovjetskih letalih.

Težave s prehrano ameriških čet v Angliji

Rim, 29. jul. s. List »Daily Express« poroča, da se sedaj že nahaja v Angliji majhna vojska ameriških in kanadskih vojakov. List pa je v skrbih glede oskrbovanja. Ti zavezniki na britanskih tleh jemljejo namreč britanskim vojakom in civilnemu prebivalstvu v Angliji kruh. Norfolški vojvoda je v svojem govoru v Leicesteru odkrito opozoril na te težave in izrekel nado, da bi božja milost naklonila Angliji borbo letino, da bi država premagala vse nevarnosti prehrane.

Med gospodinjskimi navodili

je zelo potreben tudi nasvet, kako je treba sušiti sadje

Ljubljana, 29. julija.

Sušenje sadja priporočamo zaradi tega še posebno, ker je mnogo bolj priporočljivo kakor vkuhanje. Suho sadje se delj časa ohrani, ne potrebuje nobenih dodatkov in hranljivo ga najlažje. Toda sadje znajo sušiti le redki, čeprav je postopek lažji kakor pri raznih drugih načinah konzerviranja. Mešanskim gospodinjam se zli sušenje sadja težavno, ker nimajo krušnih peči. V uporabi so bolj sadne meze in vloženo sadje. Vendar je zdaj upanje, da se bo sušenje sadja bolj razširilo, saj bodo gospodinjke sprejele, da lahko suše tudi v pečicah stedinikov. Letos bodo tudi meščani prišli precej sadja, ker je dobra sadna letina, zato se tem bolj priporočamo sušenje.

Vsaka gospodinja pa nima pri rokah navodila, kako je treba sušiti sadje. Ceneni najpotrebnejši priročnik za gospodinjke namene je še vedno premalo, gospodinjskih listov pa tudi ni toliko, da bi bile vse gospodinjke naročnice. Zato bi pa bilo prav, kar smo že nekajkrat omenili, da bi gospodinjke širile svoje izkušnje tudi s pomočjo listov ter da bi strokovnjaki bili vedno pripravljeni pomagati ljudem s svojimi nasveti.

Gospodinjke, ki bi lahko sušile sadje, naj si omislijo posebne lese za sušenje v stedinjskih pečicah. Sušenje na teh lesah je lahko in sorazmerno hitro. Sicer je pa sušenje mogoče tudi v pekačih in drugih večjih posodah, a moramo biti posebno pazljivi da ga ne sežemo in da se nam ne prime posoda. Kmetje suše sadje tudi v posodah in krušnih pečeh. Marsikje niso posevali sušenju posebne pazljivosti, zato so našli napol sežgane in kakor kamen trde krljice. Ni vseeno tudi, kakšno sadje sušimo. Pred sušenjem ga moramo dobro očistiti ter otrebiti. Izločimo piškavo in gnilo sadje. Saj sušimo celo ali razrezano. Nekatere vrste sušimo vedno cele. Drugače je treba sušiti koščasto sadje kakor jabolka in hruške.

Drobnejše hruške lahko sušimo cele. Če smo jih primerno posušili, so dobre kakor čokolada, mehke in sladke, vendar dovolj suhe. Imajo tudi lepo čokoladno barvo. Če smo jih pa posušili preveč, so temnejše, trde in ne tudi tako sladke. Jabolka navadno zrežemo na krljice, preden jih sušimo. Priporočljivo je, da izločimo peške z vsem peščičem. Ko pa jabolka režemo in lupimo, porjave na zraku, zato nekateri vlagajo krljice v mizlo voilo. Tako ostanjejo krljice svetlejše, lepše barve in takšno suho sadje je bolj cenjeno. Kmetje suše jabolka navadno neolupljena, a olupljena, suha, so mnogo boljše. Tudi nekatere druge vrste olupljenega suhega sadja so zelo dobre, seveda je s sušenjem več dela. Prava specialiteta, zelo draga, so olupljene suhe slive. Vendar so slive dobre tudi brez vsake po-

sebne priprave, neolupljene in posušene s koščicami. Če sušimo debelejšje hruške, jih razrežemo, vendar ne na obročke in tako tanke krljice kakor jabolka, temveč jih razčetriramo po dolgem. Priporočljivo je, da jih olupimo. Ne bomo se kesali, če se bomo nekoliko bolj potrudili. Sicer so suhe hruške dobre tudi neolupljene, toda zakaj bi sušenju ne posvetili nekoliko več truda, če lahko znatno izboljšamo kakovost suhega sadja.

Glavno je pa seveda sušenje samo, čeprav je priprava tudi važna. Pri prvem moramo paziti, da je primerna temperatura v pečici, ali kjer pač sušimo. Znaša naj okrog 70°. Če je toplota previsoka, je sušenje težavno in tudi precej tvegano, ker sadje razpoka in sok naglo izteče, potem pa krljice zgore. Najlažje je še sušenje jabolk, ki preneso precej visoko temperaturo in se suše počasneje. Pazljivi moramo biti pri sušenju sliv, ki vsebujejo precej vode, in sicer do 80%. Med sušenjem slive izgube približno dve tretjini svoje teže. Iz tega nam postane razumljivo, da se med sušenjem nabira precej pare, v pečici ali peči, zato je potrebno, da omogočimo izmenjavo zraka, sicer bi se nabralo toliko pare, da bi se sadje parilo. Končno bi zrak, že prenasit, ne mogel več sprejemati pare, in voda bi razgnala plodove. Iz počnega salu bi se izlil sok in plodovi bi se razležli, osušili preveč, pa tudi neenakomerno. Ni pa tudi priporočljivo sušiti sadja v presuhi vročini, kar velja tudi predvsem za koščasto sadje. V takšni vročini bi se lupina preneglo osušila, luknjice bi se stisnile in voda bi ne mogla izhlapevati. Zato bi sadovi popokali in izgubili sok ter z njim tudi dober okus ter aromo. Posamezni sadovi pa tudi ne razpoka, zato pa ostane v njih voda. Takšno sadje ne traja dolgo in tudi ni tako dobro kakor pravilno sušeno. — Zaponniti si moramo torej, da sušenje ne sme biti pečica prevročna, zlasti ne, če sušimo slive. V začetku tudi naj ne bo previsoka temperatura, ker bi se sicer kožica preveč opekla, da bi bilo izhlapevanje vode onemogočeno.

Vedeti moramo, da se vse sadje ne posuši hkrati zlasti, če ni enako debelo, zato kaže, da suhe sedve med sušenjem izločamo, če je mogoče. Ne bojte se, če ne boste mogli sadja posušiti hkrati, oboje, če se vam ga bo posušilo le nekaj vmes med drugim, saj nič ne škoduje, če ga sušite v predstedi. Zato vam tudi ni treba kuriti posebej za sušenje v stedinliki. Ko zopet zakurite, nadaljujete sušenje. Zato tudi lahko preberete neenakomerno suho sadje. Saj ne nalagajte na sušilno lesa ali v posodo le v eni plasti, da se vam ne sprime in da se suši bolj enakomerno. — To so glavna navodila, ki so nujno potrebna dokler si sami ne pridobite primernih skuštni.

Zdaj se je pričela sezona kumar

Končno je trg dobro založen tudi s kumarami, kakor je prav v sezoni kislih kumaric

Ljubljana, 29. julija.

Pri nas »obhajamo« celo vrsto sezon, recimo: kopalno, sadno, sezono kislih kumaric in morda še kakšno podobno. Sezone, ki so v zvezi z našimi jedilniki, moramo upoštevati hočeš nečeš; zato poskrbimo za gospodinjke. Če od nekdanjega uživanja velikih sloves zlasti sezona kislih kumar, ki posega mnogo globlje v življenje, ne le v kuhinjo. V tej sezoni se je večini razširila spalna bolezen; vse je zaspalo, tako da so morali tudi pogrevali senzacije iz kraljevske domisljije. Fiziologom, sociologom raznim drugim »logom« se je nudila hvalačna naloga, da bi proučili, ali vplivajo kumare tako na človeški organizem in ljudske navade v zvezi z vročino, da ljudje izprežejo vse ter se zanimajo samo za blago — predvsem, seveda za kumare — na trgu. Čeprav pa zadnje skrivnosti kumar niso še odkrite, četudi nismo zapisali niti še v tržnem poročilu, koliko in kakšne vitamine vsebujejo in ne glede na vse njihove znane in neznane lastnosti jih naše gospodinjke cenijo, kakor da so najlažnejši pridelek vrtoč. Kako bi torej ne bile vselej tudi letošnjega začetka znamenite sezone?

Meščani so se neupravičeno bali, da se bo letošnja sezona kumaric začela — brez kumar. Že prejšnje tedne je bilo od časa do časa napredaj precej te povrtine. Naše zelenjadnice so letos začele dovažati zelo zgodaj kumare in zdela se je celo, da ne bo potreben uvoz iz drugih pokrajin. Ko pa v posameznih tednih uvoz ni bil tako dober, ni bilo napredaj tudi toliko domačih pridelkov in silno se nam je vsem težilo po kumarah. Zato so bile gospodinjke danes tem bolj prijetno presenečene; ne le, ker so bile

branjevi dobro založeni s uvoženimi kumarami, temveč, ker so tudi naše zelenjadnice spričo lepe zaloge uvoženega blaga začele vleči iz skrivnostnih košar svoje pridelke, kakor bi se hotele postaviti, češ, poglejte, takšno blago pa raste na naših vrtovih! Res je lepo, moramo priznati, in hvalačemo smo jim, da so nam ga končno pokazale. Podobne razstave so razveseljive in tudi precej poučne. Naše pridelovalke bodo pa žele še tem več priznati, če bodo začele z večjo vneto razstavljanje še strožji fiziol. Kako smo presodili po domačem stročnem fiziolu, ki ga je davi prodajalo nekaj zelenjadnic na zelenjadnem trgu med drugim domačim blagom, je tudi to blago izvrstno, ne da bi se ga pridelovalkam bilo treba sramovati in ga skrivati.

Ne smete misliti, da je bil trg danes založen le s kumarami. Ni bilo mogoče prezreti krasne sladke paprike. Prodajajo tako lepo papriko, kakor da je naslikana a tudi tako veliko, da menda lahko v eno samo natlačijo pol kilograma riža. Škoda, da ob tej krasni zeleni barvi ni še rdečih paradiznikov. Spričo razstave paradiznikov pri branjevi bi si najbrž lahko ogledali tudi domači pridelek na zelenjadnem trgu. Branjevi so danes razstavljali tudi lepe hruške v pravih grmadah, razen tega so pa bili dobro založeni tudi z ringlojem (menda bi bilo treba pisati renklod ali ringlod, kakor nam dopoveduje jezikoslovec). Zopet je dovolj napredaj tudi uvožene čebule, a zdaj rumene, med tem ko smo prejšnje mesece kupovali belo in rdečo. Največ je pa med vsem blagom zeljnatih glav. Tudi na tovarnem avtomobilu, naloženem z uvoženim blagom davi pri trgovcu s povrtino, je bilo

pa zadovoljil samo s knjigami. Do njih sem prišel po srečnem naključju. To uslugu mi je storil konj.

Kaj bi pripovedoval na dolgo in široko: bronil je mojega strica v trebuh, pa sem podedoval knjižnico. Priznati moram, da sem že hotel podedovane knjige prodati nekemu antikvariju, pa je bil trgovec zelo nekulturen človek, ker je hotel knjige kupiti »na vago« po dve liri kilogram. Nisem mu jih prodal: če moram plačati tri lire sveženj toaletnega papirja (brez bakterij), so gotovo knjige vredne več. Zato pa imam zdaj knjižnico.

Kako lepo je imeti knjižnico, čeprav ni v omari iz češnjavega lesa, temveč na treh stoli, kakor je moja.

Vzajem prvo tanjšo knjižnico in haidi v posteljo z njo. Odprem jo: Dostojevski — »Krotko jagnje«.

Pogled se mi takoj ustavi na naslovu »Boboka«. Kaj? Pomislil: Bobok? Kaj je to? Začnem čitati. Šlo je za to, da je odšel pisatelj nekega oblačnega dne na izprehod na pokopališče in tam je prišel k pogovoru mrtvičev. Predčital sem svojo povest »Boboka« in v glavo mi je šnila srečna misel.

Dopolndne sem ostal v postelji čitajoč knjigo in ker je kazalo, da se bo nebo zjasnilo, sem sklenil oditi popoldne na izprehod. V glavo mi je bila šnila misel, da bi šel tudi jaz na izprehod na pokopališče. Tam nisem bil že od tistega zgodovinskega dne, ko sem bil podedoval knjižnico.

davi največ zelja. Med sadjem je precej tudi breskev. Dobro nadomestujejo zdaj sadje melone, ki jih pa ljudje še niso posebno kupovali.

Glede na količino blaga je bilo davi mnogo manj kupcev kakor v soboto in ni bilo pri nobeni prodajalci posebno hude gneče.

Organizacija ustaške milice

Hrvatski uradni list je objavil dekret Poveljnika dr. Pavelića o reorganizaciji ustaške milice, ki bo od sedaj sestavljal del hrvatske vojske. Naloga milice je nadzorovati vojne ustaše, zagotavljati vse kar si je priboril ta pokret za osvoboditev hrvatskega naroda, sodelovati pri obrambi neodvisnosti Hrvatske in skrbeti za varnost hrvatskega naroda. V ustaško milico spadajo aktivne enice, Poveljnikova telesna straža, prometna policija, orožništvo, policijska straža, nadzorna služba ustaške sole, ustaška pripravnost ter disciplinsko in kazensko sodišče. Poleg tega spadajo v ustaško milico čete nemške narodne skupine, za katere veljajo določbe zakona z dne 13. julija 1941.

Vrhovni poveljnik milice je Poveljnik, ki so mu podrejeni poveljniki. Poveljnik imenuje poveljnike milice, ki so podrejeni neposredno njemu. Poveljstvo milice je razdeljeno v odseke za organizatorstvo, vprašanja, za vzgojo in izobrazbo, za preskrbo, za nadzorstvo, zdravstvo in personalna vprašanja. Vsakemu odseku načeljuje poveljnik. Aktivne formacije milice so podrejene za primer vojaške akcije domobranskemu poveljstvu.

Član milice lahko postane vsak pristav ustaškega pokreta, ki se prostovoljno javi in ki je za to službo sposoben. Prostovoljna služba v milici je doživetna. Preneha s smrtjo, z odpuščanjem ali prenehanjem v drugi formaciji hrvatske vojske. Člani milice morajo prisesti ob nastopu službe Poveljniku in državi. Milicijske formacije imajo pravico imeti zastave in prapore, ki jih določi Poveljnik.

Likvidacija SUZOR-ja

Ljubljana, 29. julija.

Opozorili smo, da je znani zavarovalni strokovnjak in socialni delavec Ivo Lah začel objavljati v »Trgovskem listu« zanimivo razpravo pod naslovom »Likvidacija socialno zavarovalnih ustanov bivše Jugoslavije«. Nekatere podatke o razdelitvi premoženja SUZOR-ja na nasledstvene države po mednarodni pogodbi, ki je bila uveljavljena 18. decembra lani, smo posneli iz razprave. Zdjaj so v Lahovem sklepnem članku v Trgovskem listu objavljene še nekatere določbe pogodbe in pojasnila, in sicer o prenosu bolniških dejavov, finančni razdelitvi, osebnju zavarovalnih zavodov in izpolnitvi pogodbe.

Pogodba določa, da gredo vse bolniške dejavje po prevratu v breme zavarovalnih zavodov nasledstvenih držav, tudi, če obolenje datira iz časa pred prevratom. Glede finančne razdelitve je določeno, da se nanaša na vse čisto premoženje bivših jugoslovanskih socialno zavarovalnih zavodov s posebnimi skladi vred. Pri finančni razdelitvi prihajajo v poštev le nasledstvene države, ki so pridobile del ozemlja, spadajočega v območje zavoda v likvidaciji. Bolniško zavarovanje je majhna izjema. Pri tej panogi ne more biti udeležena država, ki je pridobila manj kakor 5% celotnega števila zavarovancev. Likvidacijska masa nezdognih panog se razdeli v razmerju kritnih kapitalov odpadajočih na prevzete nezdognje rentnike. Likvidacijska masa obojinskih panog pa bo razdeljena po posebnih kriterijih, ki jih določi ministrstva za socialno zavarovanje nasledstvenih držav.

O prenosu premoženja bivših jugoslovanskih zavarovalnih zavodov je določeno, da je bil že izvršen ob prevratu, dejansko pa mora biti končan do 30. junija l. 1934. Kupon vrednostnih papirjev, ki so dospeli po 15. aprilu 1941, je treba izročiti novim nosilcem zavarovanja. Ministrstva za socialno zavarovanje nasledstvenih držav se morejo sporazumeti o podrobnostih prenosa. Zavarovalni zavodi imajo pravico nadzirati obračun in finančno razdelitev. Prenos naslednje likvidacijske mase, ki je na ozemlju nasledstvenih držav, je že uveljavljen; nepremičnine z vso opremo in premičninami; hipotekna posojila; posojila občanom in okrajem; druga posojila; obveznice občin, krajev, posojilnic in drugih ustanov. V kolikor bi ta aktivna ne bila zadostna je treba uporabiti še druga aktivna.

Določitev pravnega stanja uslužbenecv jugoslovanskih socialno-zavarovalnih zavodov, ki so zaradi teritorialnih sprememb izgubili namestitve, kakor tudi ureditev njihovih pokojnin, ostaneta pridržana poznejšim sporazumom ministrstev za socialno zavarovanje prizadetih nasledstvenih držav.

Vstal sem torej, se oblekel in odšel v restavracijo, kamor sem vedno zahajal. Tam sem obedoval, potem sem pa odšel na izprehod.

Solnce menda ni odobravalo mojega namena, da bi se napotil na njivo večnega miru. Toda nisem se dal odvrti od svojega sklepa. Stopim na grob svojega pokojnega strica, zmolim očenaš za zveličanje njegove duše, potem pa odidem na izprehod.

Toda potem se je zgodilo tisto... Tisto, kar vam hočem povedati.

Jelo je deževalo, toda dokaj rahlo tako, da sem sklenil nadaljevati izprehod med grobovi.

Ves zamišljen sem prispel do nove grobnice. Razmišljal sem se o tem in onem, ko me je nenkrat zdramil iz zamišljenosti nekaj... Ozrl sem se. Nikjer nikogar! Kdo nekaj bi mogel biti? — sem pomislil. Glas se je ponovil. Zdelo se mi je, da prihaja iz zemlje. Nasmehnil sem se, ker sem se spomnil na knjigo, ki sem jo bil prečital. Torej mi še vedno roji po glavi razgovor z mrtvičji iz povesti »Boboka«. To me je pomirilo in nadaljeval sem z ogledovanjem grobov.

Toda glas se je zopet ponovil. Stopil sem bliže h grobu. In znova sem zaslišal isti glas, samo jasneje. Tedaj me je nekaj stisnilo v grlo. Ni mogoče — sem pomislil — glas iz groba! Grozen strah mi je prešinil kosti. Ves sem se tresel. Jasno sem razloče-

Zavodi, oblasti in sodišča socialnega zavarovanja nasledstvenih držav si morajo nuditi medsebojno brezplačno upravno in pravno pomoč pri likvidaciji in za nadaljevanje socialnega zavarovanja. Spise zamejajo neposredno prizadeti zavodi. Zavodi, oblasti in sodišča socialnega zavarovanja obdujejo neposredno med seboj vsak v svojem uradnem jeziku. Spore, ki bi nastali pri tolačenju in izpolnjevanju pogodbe, rešujejo ministrstva za socialno zavarovanje prizadetih držav.

Iz pokrajine Trieste

Na polju slave je padel poročnik Josip Germani. Pokojnikovi svojci stanujejo v Triestu v ulici S. Giacomo in Monte 4. Dvorši je svoje študije v navtičnem zavodu v Triestu, kjer je dosegel diplomu kapitana za dolge proge. Pripadal je 225. pehotnemu polku. Udeležil se je abesinske vojne in borb v sedanji svetovni vojni. Bil je vnet pripadnik triestinskega fašista.

Poroča triestinske glasbenice. V baziliki S. Glušta v Triestu je bila poroka znane triestinske glablenice Marosine Barison in dr. Pavla Debellia. Poročilo ju je mons. Just Buttignoni. Med poročnimi obredi je orkester Verdievega gledališča živahno odsviral Sgambattijevo, Frankovo in Wagnerjevo skladbo.

Novost v Filodrammaticu. Triestinska odreska skupina uprizarja v Filodrammaticu novo komedijo Marcelle Marcelli »Nisem tista, kakor misliš«. Sodelujejo Jole Silvani, L. Tassi, M. Marcelli, C. Carli in Pino Nelli. Sodeluje tudi operni balet in komični kvartet »Tirolci«, nastopijo Carli, Marcelli, Silvani in Nelli.

Pri dirkah na Montebellu v Triestu za diletantsko prvenstvo je zmagal Zerbino (M. Polacco), za nagrado Ponte di Brenta Eride (C. Spadoni), za nagrado Riccione Mastaccio (M. Avallone), za nagrado Malo Triestino (G. Mazzucchini), za nagrado Malo II. Breus (C. Barducci).

Smrtne posledice usodnega padca. 58 letna gospodinja Antonija Lepziger iz ulice Gozzi 5 je padla v stanovanju tako neredno, da si je pri tem pretresla možgane in si zlomila desno nogo. Nesrečno Leipzigerjevo so prepeljali v bolnico Kraljice Helene, kjer pa je podlegla za poškodbami.

Nesrečen padec v kopališču. 16letna Eida Franchi iz Triesta se je kopala v kopališču »Cedace« v Barcolni. Pri tem je padla in si zlomila levo ključnico. Prepeljali so jo v triestinsko bolnico, kamor se je zatekla tudi 34letna gospodinja Lija Scochi iz ulice Giulia 27, ki jo je v ulici Slapater ogrizel grizljiv konj, ki ji je poškodoval desnico.

Jezikovni pouk italijansčine dobe spretnjši v obliki konverzacije v večernih urah. Ponedeljek, sredo, petek. Prijavite se lahko dnevno od 9. do 12. Trgovski dom, pritličje, Gregorčičeva 27.

Tedaj za popravne izpite v Trgovskem domu. Začetek v soboto 1. avgusta. Poučjejo se uspešno strokovnjaki trikrat po dve uri tedno. Prijavljanje dnevno (tudi še v nedeljo 2. avgusta) od 9. do 12. Trgovski dom, pritličje, Gregorčičeva 27.

Iz Snodnje Štajerske

Novi grobovi. V Kamnici pri Mariboru je umrl delovodja Karel Kussmak, star 61 let. Zadel ga je kap. Njegovo truplo so prepeljali v Schwedl ob Odri. V Mariboru sta umrla postreškovca žena Ana Breznik, stara 73 let, in ključavničarjev sinček Erich Zamida.

Rojstva, poroke in novi grobovi v Celju. Prejšnji teden je bilo v Celju rojenih 20 otrok, poročili so se štirje pari, novih grobov je bilo pa 15. Poročili so se Josip Grel z Marijo Cirez, Stefan Grabar z Marijo Repin, Vlado Furlan z Vido Winter in Konrad Kavšek z Amalijo Lapornik, vsi iz Celja. Umrli so pa Franc Malej in 73letni Jakob Knez, oba iz Celja, Anton Lipuš iz Planine pri Sv. Križu, Angela Brodnik iz St. Ruperta pri Laškem, Martin Sešek od Sv. Magdalene pri St. Pavlu pri Preboldu, Vincenc Bidč iz Rečice ob Paki, Josip Škorjanc iz Tržiča pri Rog. Slatini, Vlad. Zavolovek iz Kroppe pri Gornjem gradu, Rozalija Zupnek iz Svodnjega pri Laškem in Anton Jagodič iz Dola, okraj Smarje pri Jelšah.

Nesreče. Na mariborskem tovarnem kolodvoru je prišel 40letni premikar Josip Osterman med dva odbijača. Zmečkal in odrgal mu je levo roko. V neki mariborski tovarni se je ponesrečila 34letna delavka Ana Turšič. Padla je z visoke lestve in si zlomila nogo. Stiritelni posestnikov sinček Karel Rupnik iz Zbelovške gore je padel v čeber vroče prašičje krme in zadobil trije opekline po vsem telesu. Posestnica Elfrida Kasper iz Košakov pri Mariboru si je zlomila ključnico. Vse ponesrečence so prepeljali v bolnico.

Prometna nesreča. V nedeljo se je pripetila v Mariboru precej težka prometna nesreča 30letni kolesar Franc Krošelj je

zavozil v tovorni avto. Padel je in se močno pobil po vsem telesu. Nezavesten je obležal na cesti in z rešilnim avtom so ga prepeljali v bolnico.

Film Bismarck v Mariboru. Včeraj so prikazovali v Mariboru v vojaškem kinu v kadetnici film Bismarck.

Enoten poštni promet. S 1. avgustom bo uveden enoten poštni paketni in vrednostni promet med Spod. Štajersko in Gorenjsko ter čestnim področjem nemških državnih pošt vključno Elzaško Lotarinsko, Luksemburg in Čehoslovski protoktorat. Za vse te pokrajine bodo veljale odsele notranje nemški predpisi in pristojbine.

Beleznica

KOLENDAR

Danes: Sreda, 29. julija: Marta

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Roman zdravnik

Kino Sloga: Mumija

Kino Union: Zeljne ljubezni

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1,

Bahovec, Kongresni trg 12 in Nada Komotar, Vič — Tržaška cesta.

Olikovanje

zaslužnih Hrvatov

Med sprejemom na nemškem poslanstvu v Zagrebu je izročil nemški poslanik Siegfried Kasche te dni mnogim zaslužnim Hrvatom nemško odlikovanje, red nemškega orla. Svečani izročitvi odlikovanj so prisostvovali med drugimi zunanji minister dr. Lorković, general Begič, organizacijski vodja ustaškega pokreta dr. Scholz, deželni skupniški vodja Empting in člani nemškega poslanstva. Odlikovani so bili finančni minister dr. Vladimir Košak, vrhovni poveljnik hrvatske vojske general Vladimir Kron, državna tajnika dr. Jerac in Kralj, železniški ravatelj iz Sarajeva Vokič, letalski polkovnik Ivan Mrak ter več načelnikov oddelkov, nadporočnikov, trgovcev in zasebnih uradnikov.

V pozdravnem nagovoru je nemški poslanik čestital odlikovancem in izrazil zahvalo Nemčije zlasti za vneto sodelovanje med vojno na Balkanu. To sodelovanje je prav tako podprlo nagel in uspešen zaključek vojne proti Jugoslaviji kakor tudi ustanovitve Neodvisne Države Hrvatske. Kakor se je takrat izkazalo v skupni borbi in medsebojni pomoči hrvatsko prijateljstvo, tako je trdno tudi ostalo. Hrvatski vojski se bori na vzhodnem bojišču proti boljševizmu in nad 100.000 hrvatskih delavcev v Nemčiji je znak tega sodelovanja. Nemčija pa stoji zdaj kakor takrat hrvatskemu narodu ob strani, pripravljena vedno nuditi mu svo pomoč. V sodelovanju in medsebojni prijateljski stiki je pa jamstvo za uspešen razvoj in srečno bodočnost hrvatskega naroda.

V imenu odlikovancev se je v prisrčnih besedah zahvalil poslaniku finančni minister dr. Košak in ga naprosil, naj tolači njegovo zahvalo tudi na pristojnem mestu. Naglašal je, da izvira sodelovanje in prijateljstvo med hrvatskim in nemškim narodom tudi iz hvalačnosti, ki jo dolguje Hrvatska Nemčiji, ker ji je pomagala osvoboditi se.

Ameriki primanjkuje gumi

»New York Herald Tribune« ugotavlja, da je položaj Amerike v pogledu preskrbe z gumijem vedno težji. Pomanjkanje gumi vpliva tako na vojno industrijo kakor na življenje civilnega prebivalstva. Vodilni newyorški list prihaja do zaključka, da se Ameriki ne bo mogla izogniti težkim posledicam, če se ne zgodi kaj izrednega. Na tem dejstvu ne morejo ničesar izpremeniti niti nade tistih, ki so se zanašali na nalo go proizvodnjo sintetičnega gumi, niti Rooseveltova napoved, da bo nov izum nadomestil gumi. Edina ameriška zaloga gumi je v pnevmatikah 20 milijonov ameriških avtomobilov. Toda tudi ta zaloga bo kmali izčrpana. Sklepuje se na izjave strokovnjakov pravi »New York Herald Tribune«, da Amerika najmanj za eno ali dve leti nimaa nobenega upanja na kakršenkoli nadomestek za gumi.

PREVIDNOST

— To ti je previden mož: kadarkoli zasluži tisoč lir, jih položi petsto na stran.

— Za stala leta?

— Ne, temveč za svojega advokata.

V KAVARNI

— Gospod plačlinski, ali nisem pozabil moči tu svoje suknje?

— Kakšna je pa bila?

— To je vseeno, saj nisem izbirčen.

POZNA SE

— Kaj ti ni všeč moja nova večerna obleka? Dodelila sem se z modistko, da jo bom plačala na obroke.

— Vidim, vidim, da si oblekla šele prvi obrok.

STRUPEN JEZIK

Ona: — Kako to, da se mi nikoli ne posreči sporazumeti se po telefonu s prijateljico?

On: — Ali ste kdaj poskusili govoriti po vrsti in ne obe hkrati?

DENAR JE LE DENAR

— Tega trebušnika bi pa ne vzela, tudi če bi imel milijone.

— Če se ne motim, ima nad sto tisoč premoženja.

— Ali je oženjen?

Glas iz groba

V uradu sem se dolgočasil. Rad bi vedel, kdo se v uradu ne dolgočasi. Vsi se dolgočasi. Tudi jaz. Zato sem zaprosil za dopust že v aprilu. Vprašali so me po razlogu. Izčrpanost organizma. In res je bil moj organizem izčrpan, toda samo med uradnimi urami sem se počutil slabo, sicer pa ne.

— Dobil sem dopust. Vrag ga vzemi! Zdjaj, ko trezno premislim, se mi zdi, da takrat z mojim organizmom res ni bilo nekaj v redu, posebno z glavo ne. He kako sem mogel priti na misel zaprositi za dopust v aprilu! Pol ure solnce, potem dež, pa zopet solnce, dež — človek bi znal.

Kar sem hotel, to sem dobil. Solnce malo pokuka izza oblakov in je hitim iz hiše uživati svoj dopust. Čez pol ure sem pa že zopet doma — ležim v postelji, a moja edina obleka se suši na peči. Premočen sem do kože. In tako gre dan za dnem.

Klavern užitek! Toda kaj naj storim? Ideja! Čital bom knjigo. Kulturno hočem izžbiti dopust. Tako ravnajo inteligentni ljudje. In menda sem tudi jaz inteligenten.

Ker sem ležal, sem moral seveda najprej vzeti. Potem sem pa odšel v svojo lastno knjižnico. Nikar ne mislite, da sem kar taklo; knjižnico imam, krasno knjižnico. Res, nisem še utegnil kupiti omare iz češnjavega lesa in s steklenimi vrati, toda namen sem imel vsekakor storiti to. Zaenkrat sem se

</

Trieste je močno torišče likovne umetnosti

Priloge za XVI. veliko medpokrajinsko razstavo v Triestu, na kateri bodo zbrane umetnine vseh slikarjev ter kiparjev Venezije Giulie

Trieste, 23. julija. Trieste je sedaj v julijem vročinskem valju. Mlado in staro se zateka v številna območja kopališča, zlasti v Barcolo, kjer je ves dan vesel živ-zav. Proti večeru pa se mladina hladi v prijetnem drevoredu XX. Settembre in si teši žejo po številnih sladodarnih in točilih okusnega triestinskega piva. Celo priljubljena kinematografska gledališča niso ob popoldanskih urah tako obiskana, kakor so bila še v maju in juniju. Že dve, tri leta ni sonce pripekalo s toliko silo, kakor v letošnjem juliju.

Kulturno življenje je bilo prekinjeno že pred dobrim mesecem. Redne dramske in operne predstave v Verdievem gledališču so ponehale in se bodo nadaljevale s pričetkom nove kulturne sezone v oktobru. V kulturni sezoni 1941-42 je nastopilo na odru več kot deset dramskih in opernih ansambljev, med njimi je vzbudila posebno pozornost dognane odrske umetnosti skupina E. Grammatica, pa tudi vse ostale skupine so tehno opravičile svoj umetniški sloves.

Tudi v pretekli kulturni sezoni je Trieste v globoki meri izpričal svoj smisel za kulturno življenje. Nešteta poučna predavanja, številni jezikovni tečaji, odrske predstave v Verdievem gledališču, v dvorani Politeama Rossetti, v filodramatičnem gledališču, na Dopelavrovih odrih itd. Razen tega pa lahko trdimo o Triestu, da kaže posebno globoko občutje za glasbo in likovno umetnost. Za glasbeno vzgojo mladine skrbijo številni glasbeni zavodi, med njimi v prvi vrsti glasbeni ateneji. Za glasbene prireditve pa skrbi posebna Koncertna družba, ki deluje že deset let in ki je organizirala v kulturni sezoni 1941-42 nič manj kot 17 koncertov. Temu številu se priključijo še drugi koncerti, ki so bili prirejeni pod drugim okriljem. Poseben glasbeni sloves daje Triestu sloveči kvartet »Tartini«. Tako je postal Koncertna družba pravo središče glasbenega življenja in delovanja v Triestu.

Močno središče likovne umetnosti pa je medpokrajinski fašistični sindikat lepih umetnosti, ki ima svoj sedež v Triestu. Ta sindikat razvija izredno delavnost. S svojim delovanjem izpodbiro likovne umetnike Venezije Giulie k umetniškemu snovanju in oblikovanju, občinstvo pa navaja k čim globljemu dojetanju likovnih umetnin. To prizadevanje ima svoj močan podnet v posebni ljubezni, ki jo kaže triestinski prebivalstvo za umotvorne likovne umetnosti. Z zdravim okusom za estetiko in čutom za umetniško lepoto presoja triestinski meščan

posamezne umetnine, ki so v krajših presledkih razstavljene v katerikoli izmed številnih razstavnih galerij: V galeriji na Corsu, v galeriji v drevoredu XX. Settembre, v paviljonu v mestnem parku, v galeriji umetnostne prodajalne ali v galeriji Michellazzi v ulici S. Nicolò. Likovna umetnost ima v Triestu močno torišče svoje delavnosti, ustvarjanja in manifestacije. Triestinski likovni umetniki pa so utrdili svoj sloves na nešteti pomembnih razstavah v večjih mestih Italije, pa tudi inozemstva.

Toda že sedaj, ko se juljska vročina stopnjuje, je medpokrajinski fašistični sindikat lepih umetnosti, ki ima svoje področje v vsej Veneziji Giulie, pripravil načrt za svojo XVI. umetnostno razstavo, ki bo odprta dne 26. septembra v Triestu. Kakor znano, je bila lanska XV. razstava v Fiumi, pozneje je del razstave tudi v Triestu. Letošnja velika medpokrajinska razstava likovnih umetnikov Venezije Giulie bo tudi v razstavnih dvoranah galerije na Corsu. Razstava bo trajala več kot mesec dni. Prvotno so namenjali uporabiti za ta namen paviljonske prostore v mestnem parku, ki jih bodo temeljito prenovili, vendar pa bi dela do otvoritve ne bila končana.

Razstava bo omogočila tudi nečlanom sindikata, da izpričajo svoj ustvarjalni talent. Vsak umetnik bo predložil lahko žiriji največ tri umetnine. Na ta način je zagotovljeno, da pridejo vsi razstavljajoči likovni umetniki Venezije Giulie do svoje veljave. Vsi, ki namenjajo razstaviti svoje umetnine, jih morajo predložiti med 1. in 7. septembrom na naslov sindikata v ulici Imbriani 5.

Če ugotovimo, da je bilo v kulturni sezoni 1941-42 v Triestu skupno okoli 25 skupinskih ter individualnih razstav, lahko v polni meri spoznamo visoko umetniško veljavo triestinskih slikarjev in kiparjev. Trieste zasluži sloves umetniškega mesta. Likovni umetniki so pa tudi oni, ki prvi odpirajo novo kulturno sezono 1942-43. Velika XVI. medpokrajinska likovna razstava, ki bo nedvomno zopet izpričala visoko kvaliteto stopnjo giuljskih umetnostnih oblikovalcev, bo pomemben uvod v novo serijo številnih skupinskih ter individualnih umetnostnih razstav, ki bodo sledile v umetniški sezoni 1942-43. Trieste je na svoje odlične slikarje in kiparje lahko ponosen, saj pomagajo s svojimi umetninami, ki jih razstavljajo vseh povsod in ki vseh povsod vzbujajo priznanje, širiti umetniški sloves svoje ga lepega rodnega mesta.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 16. in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

«INO MATICA» — TELEFON 22-41

Globoka življenjska drama o zdravniku, ki se je sam po nedolžnem obsodil

Roman zdravnika

Camilla Horn — Albrecht Schönhals — Maria Andergast

KINO UNION — TELEFON 22-21

Iz življenja v dekliskem internatu

Željne ljubezni

V glavnih vlogah: Anne Shirley, Ralph Bellamy i. t. d.

KINO SLOGA — TELEFON 27-30

Film zelo napete in tajnstvene vsebine

Mumija

V glavnih vlogah: Boris Karloff in Zita Johan — Režija: Karl Freund

logna—Firenze ter Genova—Valle del Po sta njegovo delo. Najbolj je zaslovel po veličastni etiopski cesti, dolgi 3000 km. Sijajna izgradnja te ceste je njegov sloves silno pomnožila. Umrl je v Dire Dau, kjer je njegovo truplo pokopano.

Kardinal Schuster med vojnimi ranjenci. Milanski nadškof kardinal Schuster je bil v Gallaratu, kjer je po končani birni 600 birmanov ter birman in blagoslovitvi novega krstnega kamna posetil vojne ranjence v tamkajšnji vojni bolnici, kjer se je z njimi dalj časa razgovarjal.

Nesrečna smrt pod marmornim blokom. V gori Costa pri Val Carducci v okoličih Viareggia lomijo marmor. Med zaposlenimi je bil tudi 56-letni Viktor Lorenzoni iz Guercete, ki je prišel po nesrečnem naključju pod velik marmorni blok. Nesrečni Lorenzoni je bil pri prči mrtve; zapustil je številno družino. Bil je bojevnik iz prejšnje svetovne vojne.

Hrvatska dobiva tovorne avtomobile iz Nemčije. V hrvatskem prometnem ministrstvu je bil ustanovljen poseben odsek za promet s tovornimi avtomobili. Temu odseku se je posrečilo zagotoviti ministrstvu in rezervnim delov. Sodelovanjem uprave državi potrebno število tovornih vozil, ki omogočajo prevoz železniških vagonov po cestah. Doslej je dobila Hrvatska iz Nemčije 12 avtobusov, 4 tovornih avtomobilov, 23 prikolic, 4 traktorje, 3 specialna motorna vozila za prevoz vagonov v skupni vrednosti 15 milijonov kun.

Obvezna prijava usnja v Srbiji. Srbska centrala za usnje objavlja, da morajo lastniki živalskih kož in usnja nad 5 kg svoje zaloge prijaviti.

Stare hranilne knjižice na Hrvatskem razveljavljene. Hrvatska poštna hranilnica objavlja, da bodo s 1. septembrom razveljavljene stare hranilne knjižice, ki jih bo treba zamenjati za nove.

Hrvatska članica svetovne poštne zveze. Švicarsko zunanje ministrstvo je obvestilo hrvatsko vlado, da je postala Hrvatska s 7. aprilom članica svetovne poštne zveze.

Hrvatski državni prazniki. Na Hrvatskem je bilo urejeno vprašanje državnih praznikov. Državni prazniki bodo od sedaj samo dva in sicer 10. aprila, dan ustanovitve Hrvatske in 20. junij, ko je bil leta 1928 izvršen atentat na Stjepana Radića. Ta dan se bo praznoval v spomin na hrvatske mučenike. Prvotno so hoteli proglasiti za državni praznik tudi 13. junij, god dr. Starčevića, pozneje je bila pa ta misel opuštena.

Prijava cevi za električno napeljavo v Srbiji. Srbska centrala za železo in kovine poziva vse lastnike zalog cevi za električno napeljavo, naj jih prijavijo v 10 dneh po stanju z dne 22. t. m. Prodaja takih cevi bo v bodoče vezana na posebno dovoljenje.

Hrvatsko gospodarsko odposlanstvo v Bolgariji. V Sofijo prispe te dni hrvatsko gospodarsko odposlanstvo, ki se hoče seznaniti z bolgarskim perutinarstvom in si hoče ogledati nekaj perutninskih farm.

IZ LJUBLJANE

—**Iz kopališč ob Trnovskem pristanu,** tako nam pišejo z magistrata, so kopali dobili tudi prho z dvema cediloma, da se bodo lahko po kopanju oplaknili. Nedeljski naval je pokazal, da se vsi Ljubljanci še ne znajo posluževati z javnimi sredstvi urejenih naprav ter namenjenih vsem brez razlike. Nekateri se namreč še ne zavedajo, da sta red in snaga potrebna povsod, zato je bila pa v njej vsa trata na bre-

gu nastana s papirjem in drugimi odpadki. Tudi kabine so bile polne nesnage in znotraj zaprte, da za razporejenci nikdo več ni mogel v kabino ter je bilo treba odtrgati zapake. Zato pa opominjamo vse obiskovalke in obiskovalce ljudskega kopališča ob Trnovskem pristanu, naj pazijo, zlasti na otroke, da starši ne bodo imeli neprijetnih opravkov z oblastmi. Nadzorstvo je tako na Prulah in ob Trnovskem pristanu kakor tudi v Kolesiji zelo strogo.

—**Iz Tudi včeraj nevlita.** Vreme je še vedno muhasta. Toplota se neprestano naglo menja. Tako je bilo včeraj jutraj precej hladno, opoldne je pa zavladala že silna vročina. Bilo je nenavadno soparno in pričakovati smo morali zopet nevihto. V res-

niči so se kmalu popoldne privlačili od zadohda težki oblaki, nekajkrat je zagrnelo, nakar se je vili ploha. Toda lilo je v približno četrt ure, nakar se je zopet naglo zjasnilo. Pred večerom je bilo zopet soparno. Čez noč se je pooblačilo in oblačno je bilo še nekaj ur dopoldne. Še vedno je nezanesljivo, kakšno bo vreme popoldne.

—**Iz živilske nakaznice za posebne dodatke** bodo za mesec avgust dobili bolniki, ki so na podlagi predloženih zdravniških spričeval upravičeni, v mestnem preskrbovalnem uradu v Mestnem domu tako, da pridejo v soboto 1. avgusta na vrsto bolniki z začetno črko priimka A—J, v ponedeljek 3. avgusta z začetnicami K—P in v torek 4. avgusta z začetnicami R—Z.

—**Iz tega je razvidno,** da gotovim ljudem prav za prav niso všeč nobena drevesa in da njih obsojanje določenih dreves služi le v pretvarjanje naše ravno radi dreva tako lepe pokrajine v kras. Nikdo pa ne more trditi, da ne bi bila visoka drevesa potrebna tudi zdravstvu, gotovo tudi toliko kot sonce, vsaj pretvarjajo slab zrak v dobrega. Kdor ljubi sonce, ta ga najde povsod dovolj in zato ni treba uničevati visokih dreves, katerih senco posebno starejši ljudje tako zelo potrebujejo. Sence imamo že malo, sonca povsod.

Ta dopis pa naj služi tudi kot opozorilo odločujočim faktorjem, da naj si ogledajo vse še obstoječe drevede, da bi videli skoro pri vseh vrzeli tako, da izgleda, kot da se še ti zanemarijo in da je mogoče v tem kak namen, da propade še to kar še lepega obstoji. Tudi v Tirolskem gozdu je že malo odraslih dreves in je silno razredčen. Nadale se vendar ne more trditi, da so ravno žaluške pripravne drevesa za okras in podvig veselih čustev, saj veljajo povsod za žalna drevesa, ki spominjajo na žalost in smrt ter spadajo le na grob. Uverjen sem, da niti momentano pomankanje drv ne more uravničevati tega početja, ker bo po mojem sodenju še letos prilika dobiti dovolj drv brez vandala nad našimi prelepiimi nasadi. Menjam sem še, da sekanje dreves ne more biti zadeva posameznikov in da je na tem interesirana javnost tako zelo, da bi ta zadeva spadala pred širši forum.

Naj še pripomnim, da naj je vsakomur v to poklicanemu dano, da ustvarja kar je res lepega, stare priznane lepote, pa naj se puste nedotaknjene. Za nove stvari se pa pri nas izven območja tega, kar že lepega obstoji dovolj prostora in ni treba uničevati tega, kar je mnogim tako zelo pri srcu, n. pr. pot ob ribniku etc.

Dr. Jonik

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj besed o varstvu prirode**

—**Še nekaj bes**

Ko je Ljubljana dobila normalko

Zanimivosti o našem šolstvu v starih časih — Prva gimnazija je bila protestantska

Ljubljana, 29. julija. Ljubljanska mestna dekliška gimnazija zdaj že prehaja v zgodovino; ob zrelostnih izpitih »licejke« bi lahko rekli: Mestna ženska gimnazija danes in nikdar več! Ob tej priliki se spominjamo najstarejših ljubljanskih šol in radi bi naglasili, da ima naše šolstvo res lepo tradicijo. Nekoliko smo se tega zanimivega predmeta že dotaknili v enem prejšnjih člankov. Ob tej priliki pa naj bo dovoljeno še malo izpolniti podatke o starejšem ljubljanskem šolstvu.

Prva ljubljanska gimnazija

Prva ljubljanska gimnazija je bila ustanovljena v Ljubljani v protestantski dobi. O nji nimamo pri rokah mnogo podatkov. Zanesljiv je, da na Kranjskem prej ni bilo »latinskih šol«, gimnazij, dokler niso ustanovili protestanti v svojem največjem vzponu prve v Ljubljani. Do protestantske dobe so bile v deželi samo ljudske šole, ki jih je vodila duhovščina. Bilo jih je sorazmerno malo, tako da bi jih lahko pošteli na prste. Nudile so lahko le nekaj najpotrebnejšega pouka; učenci so si v njih pridobili le znanje čitanja, pisanja in osnovne pojme o računstvu. Glavno je bila verska vzgoja ter pouk katekizma. Posamezniki, ki so bili tako srečni, da so se lahko posvetili študiju, so se morali šolati v tujih deželah, predvsem v Italiji in na Nemskem. Ko so protestantske pregnali iz Ljubljane, so njihovo dediščino prevzeli jezuiti: gimnazija je prešla v njihove roke. Jezuiti niso zaman sloveli zaradi svoje učnosti in nedvomno so bili poklicani za vodstvo gimnazije. Jezuiti so vzgajali sami svoj naraščaj, zato so s tudi v Ljubljani prizadevali osamosvojitvi se v tem pogledu in zamislili so si ustanovitev dijaškega konvikta, a za ta namen ni bilo dovolj denarja. Vendar so sčasoma uresničili zamišl, da so lahko sprejemali vse svoje dijakke v oskrbo. Najprej so jim kosančevski cisterjanci podarili v sedanjih Zvezdarski ulici hišo. Ko so se dobili dohodek za vzdrževanje zavoda, so ga lahko izročili svojemu namenu. Darov je bilo čedalje več, tako da je bil zavod kmalu pretesen za številne gojence, zato se jezuiti l. 1634 kupili še šest hiš na kraju sedanega Virantovega vrta. Prezidali so jih ter tako razširili seminar. Jezuitska gimnazija je stala na kraju, kjer je zdaj šentjakobska dekliška šola. Gimnazija je ostala tudi še po velikem požaru, ki je uničil skoraj vso okolico šentjakobske cerkve l. 1774. L. 1798 je deželna gosposka kupila od države stari frančiškanski samostan na Vodnikovem trgu. Ko so ga prezidali, se je gimnazija preselila tja. Gimnazija je bila na Vodnikovem trgu do potresa l. 1895. Potres je poškodoval, da ga ni več kazalo popravljati. Zato so sezidali poslopje za gimnazijo pri kolizeju (klasična gimnazija). V šolsko poslopje pri šentjakobski cerkvi so po požaru preselili normalko.

Jožef II. pri ogledu frančiškanskega samostana v smrtni nevarnosti

Ljubljanska normalka je bila v začetku v zelo tesnih in sicer za šolo neprimernih prostorih. Neprestano so se pritoževali nad neprimernimi prostori. Denarja za zidanje šol ni bilo, saj ga je primanjlovalo celo za primerno preidavo starih poslopij. V času Jožefa II. je pa bilo razpuščenih mnogo samostanov in samostanska poslopja so poslej lahko služila za šole. Toda nekatera poslopja so bila že zelo slaba ter jih je bilo treba prej vsaj popraviti, če že ne temeljito prezidati. O Jožefu II. je bilo razširjenih mnogo legend, ni pa legenda, da si je na novotarski vladar ogledoval izpraznjene samostane. Tako tudi smemo verjeti, da si je 3. marca leta 1788 ogledal tudi nekdanji frančiškanski samostan (nekaj časa je bil v rokah jezuitov) na Vodnikovem trgu. Kako slabo je bilo to poslopje, nam kaže najbolje, da se je v neki sobi nekaj ur po cesarjevem ogledu udrl strop. Cesar si je torej ogledoval zamenjano poslopje v smrtni nevarnosti in je le po srečnem naključju ušel smrti.

Začetek pouka na ljubljanski normalki

Zadnjič smo poročali o ustanovitvi ljubljanske normalke in da je cesarica Marija Terezija leta 1771. izdala odlok o imenovanju prvega učitelja na tej šoli. Učitelj je bil imenovan naslednje leto, a l. 1773. je dvorna pisarna določila sestavo šolske komisije za ustanovitev normalke. Za ravnatelja je bil imenovan Blaž Kumerdej, ki je pa moral prvo leto prakticirati na dunajski normalki, preden je lahko nastopil službo v Ljubljani. Tudi ob začetku

novega šolskega leta (1774-75) se še ni začel pouk v novi šoli. Na Dunaju so priganjali kranjsko šolsko komisijo, naj vendar že nekaj ukrene. Določili so tudi, naj bi se razen Kumerdeja prišla vezbat na Dunaj še dva učitelja in sicer za 6 tednov. V resnici so učitelji odpotovali na Dunaj marca leta 1774 in tam ostali do konca julija. Pouk na ljubljanski normalki se je začel šele 2. novembra 1775, in sicer v vseh štirih razredih. Pred začetkom pouka so pa morali napraviti neke vrste ljudsko štetje v manjšem obsegu; popisati je bilo treba vse ljubljanske dečke v starosti od 6. do 13. leta. Popisali so jih 12. oktobra leta 1775.

Prvi avstrijski šolski zakon

Kako je bilo organizirano prvo šolstvo pod državnim nadzorstvom sprevidimo iz prvega avstrijskega šolskega zakona (šolskega reda). Zakon je določal ustanovitev trivialk v vseh okrajih. Trivialke so bile nižje ljudske šole, ki so nudile učencem najpotrebnejše znanje ter so bile namenjene predvsem kmečkemu prebivalstvu. Razen trivialk je bila v vsakem okraju predpisana še »glavna šola«, ki je nudila več precej več; predpisani so bili naslednji učni predmeti: latinščina, zemljepis, zgodovina, spise, risanje, geometrija in gospodarstvo. V glavnih mestih kronovin so bile predpisane normalke, nekakšna učiteljska šola. Šolska obveznost je bila predpisana od 6. do vstevši 12. leta. Vendar z 12. letom pouk še ni bil končan, kajti od 12. do 20. leta je bil predpisan še pouk v nedeljskih ponavljalnih šolah.

Nova šolska metoda

Proti novemu šolstvu je bil v začetku hud odpor. Nova šola je imela še tem več nasprotnikov, ker ni mogla takoj premagovati začetnih težav. Ljubljanska normalka je imela hude nasprotnike celo med vplivnimi stanoviti. Deželni glavar je moral izdati l. 1776 odlok, da se morajo z novim načinom poučevanja po tako zvani normalni metodi seznaniti vsi domači učitelji; v prihodnjem šolskem letu ni smel nihče več poučevati brez spričevala, da si je pridobil znanje o novi metodi na glavni šoli ali normalki. Deželni glavar je izdal tudi odlok o prestopu iz normalke v gimnazijo. V gimnazijo ni smel biti nihče sprejet, kdor ni dopolnil 10. leta starosti. Pri sprejemu je moral predložiti spričevalo ravnatelja ali nadzornika nemških šol o uspehu pouka v normalki. Učenec je dobil spričevalo ravnatelja ali nadzornika nemških šol o uspehu pouka v normalki. Učenec je dobil spričevalo le, če je položil izpit pred ravnateljem normalke. Zatehve so bile velike. Učenec je moral gladko čitati tudi nemška in latinska besedila, celo v rokopisu, dalje pisati po nareku v obeh jezikih, obvladati nemško slovniko kakor je bilo predpisano v normalki, pa tudi latinsko sklanjatev, stopnjevanje in spregatev in pet računskih vrst (operacij). Že iz tega sprevidimo, da vstop v gimnazijo ni bil tako lahek ter da so od učencev zahtevali celo več kakor dandanes.

Šolske razmere ob ustanovitvi normalke

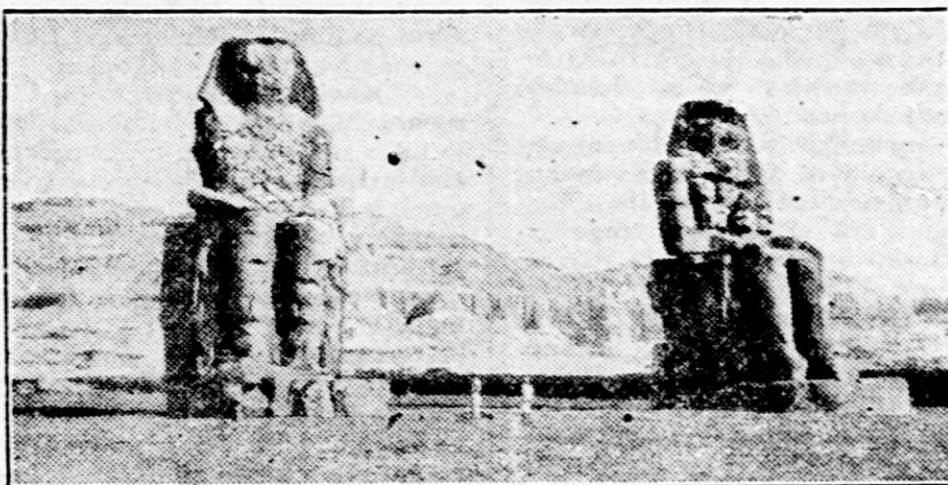
Šolske razmere v Ljubljani v času, ko je bila ustanovljena normalka, nikakor niso bile vzorne, kar sprevidimo iz poročila šolskega komisarja Torresa, ki mu je bilo naloženo, naj prouči kranjsko šolstvo. Torres je poročal o svojem delu l. 1776. Predvsem je opozoril, da v Ljubljani ni bilo nobenega šolskega nadzornika. Normalka je štela 120 učencev, med njimi je bilo 20 Nemcev. Okrog 580 otrok ni zahajalo v šolo ali so jih pa poučevali po stari metodi. Torres je zahteval, naj bi zaprli vse zasebne šole in prisilili zasebne učitelje, da se seznanijo z novo metodo. Torresovo poročilo ni bilo pohvalno in deželno glavarstvo se je moralo zagovarjati. Toda Torres je odgovoril na poročila glavarstva ter ponovno opozarjal na pomanjkljivosti. Na podlagi teh poročil so o ljubljanskih šolskih zadevah razpravljali v nižjavištrijški šolski komisiji in določili nekatere ukrepe. Med drugim je bilo tudi določeno, da se morajo vsi učitelji vezbati na normalki; izprašati jih mora šolska komisija, nameščati pa deželno glavarstvo. Roditelje, ki bi ne imeli za otroke izprašanih učiteljev, je treba kaznovati. Določeno je pa bil tudi šolski nadzornik s plačo 100 gld. na leto. O vsem tem je sklepala dvorna pisarna. Določili so šolskega referenta Edlinga za nadzornika vseh kranjskih šol. L. 1777 je magistrat prejel odlok, naj imenuje nadzornika za normalko. Imenovan je bil mestni knjigovodja M. Promberger. L. 1778 je pa magistrat prejel ukaz, da mora kakor vsi sodni okraj ustanoviti trivialno šolo, in sicer v Trnovem.

Vzdrževanje šol

Težava je bila z vzdrževanjem šol, ker so bila sredstva skromna. Za vzdrževanje šol je služil normalno šolski sklad. Kot začasni prispevek je bilo določeno 100 gld. na leto iz državne blagajne. Dohodki so bili tako skromni, da učitelji pogosto niso ob pravem času prejeli plač. Po številnih pritožbah je bilo končno določeno, da mora plača učitelja na normalki znašati najmanj 300 gld. na leto. Slabše se je godilo učiteljem na drugih šolah. Stalne plače prav za prav niso niti imeli, kljub odloku Jožefa II., da mora plača znašati 100 do 150 gld. na leto. Učitelji na trivialkah so živeli na račun šolnin, ki so jih pa mnogi učenci prinašali precej nerodno. Šolnina je znašala po 10 krajcarjev na mesec. Učitelj bi zaslužil tem več, čim večje število učencev bi poučeval — če bi res vsi plačevali šolnino.

Egipt ima težke skrbi

zlasti v pogledu prehrane in preskrbe s proizvodi iz mineralnih olj

Egipt: Memnova kolosa v Tebah

Obvladanje Egipta je bilo za Angleže v prvi vrsti strateško in prometno vprašanje, kajti preko Egipta gre najvažnejša pot na bližnji vzhod in v Indijo. Zato se je znala Anglija priboriti v Egiptu gospodarski in politični položaj. Angleži so vzeli najvažnejše gospodarske panoge Egipta v svoje roke ter preprečili vsak večji razvoj industrije. Če ni šlo za neposredne njihove koristi. Posredilo se jim je usmeriti egiptsko kmetijstvo enostransko na pridelovanje bombaža, dočim se je na drugi strani močno zanemarjalo pridelovanje za prehrano potrebnih živil. Egipt je pomen tega vprašanja v zadnjih letih spoznal in poskrbel, da so začeli kmetje pridelovati več riža, koruze, stročnic in sladkorne pese. Navzlic temu pa vlada med nižjimi sloji v Egiptu še vedno velika beda.

Egipt: Žene nosijo še vedno pajčolane

Egipt je zelo gosto naseljen in nobene industrije nima, ki bi mogla sprejeti toliko delavcev, da bi bila odpravljena nezaposlenost. Kmetje imajo malo zemlje, tako da se s svojimi družinami komaj preživljajo na nji. Svoje prideleke morajo prodajati zelo poceni. Mnogi mali kmetje in bajtari morajo delati na večjih posestvih, kjer zaslužijo komaj toliko, da jim zadostuje za vsakdanji kruh. Zaslužek je zelo pičel, ker je delovnih moči na razpolago še pre-

Začetek obrtnih nadaljevalnih šol

Normalke meščani niso posebno spoštovali in nekateri so sodili o nji zelo slabo. Zato tudi niso vedno dovolj redno pošiljali otrok v šolo. Okrožni urad (»kresija«), ki je bil nadrejen magistratu, se je pritoževal, da magistrat ne postopa dovolj strogo proti staršem, ki niso redno pošiljali otrok v šolo. L. 1778 je skušal okrožni urad ugotoviti pomen normalke s tem, da je uredil: Noben obrtni mojster, član zadruge, ne sme izdati svojemu vajencu učnega spričevala, če vajenec nima spričevala o pouku v normalki. Proti temu odloku je bil med obrtniki velik odpor, vendar je magistrat l. 1789 izdal predpis, in sicer v slovenščini, da mora imeti vsak vajenec spričevalo o pouku in izpitu iz normalke. Vajenci brez šolske izobrazbe so bili dolžni obiskovati ob nedeljah in praznikih po dve uri normalko, tako da so dobili spričevalo vsaj pred koncem vajenske dobe. To je bila torej neke vrste vajenska šola in smemo govoriti o začetku obrtne nadaljevalne šole že v 18. stoletju.

— Ah, gospod, — je odgovoril ribič, — preprosto človek kakor sem jaz ne pozna tako učenih stvari. Vesel sem, da lahko lovim ribe in se skromno preživljam. Z dovoljenjem sem z golim življenjem.

— Z golim življenjem, in še od tega si polovico zamudiš. Ali poznaš vsaj matematiko in astronomijo?

Tedaj se je pa ribič skoraj razjezil. Ničesar ne poznam in sploh ne vem, kaj te besede pomenijo, — je odgovoril.

— O, kako te pomilujem. Tri četrtnine svojega življenja si izgubil.

Komaj je pa odgovoril te besede, je butnil ob čoln velik val. Čoln se je nagnil, učenjak je izgubil ravnotežje in padel v vodo. V smrtnem strahu se je prikazal iz vode in zaklical na pomoč. Ribič ga je bil že prijel za ovratnik in ga vprašal:

— Ali znate plavati, gospod?

— Ne, je zastokal učenjak.

— No, potem se me pa le krepko držite, sicer izgubite vse štiri četrtnine svojega življenja, — se je zasmejal ribič in potegnil učenjaka v čoln.

Gospodarski stiki med Nemčijo in Bolgarijo

Bolgarski finančni minister Bogilov se je mudil te dni v Berlinu, kamor je prispel na povabilo nemškega finančnega ministra grofa Schwerin-Krosigka, da mu vrne njegov lanski obisk v Sofiji. Obenem je pa bil ta poset bolgarskega finančnega ministra v Berlinu namenjen poglobitvi gospodarskih stikov med Nemčijo in Bolgarijo. Nemško-bolgarska gospodarska komisija je v Sofiji že pripravila vse potrebno za novo pogodbo, nanašajočo se na davčno pravno vprašanja. Z novo pogodbo bodo urejena davčna vprašanja nemških in bolgarskih trgov.

Doslej so bile nemške tvrdke s podružnicami v Bolgariji in bolgarske podružnice v Nemčiji v obeh državah podvržene plačevanju davkov. Nova pogodba pa določa, da bodo morale v bodoče tvrdke plačevati davek samo v eni državi, kar pomeni dvojno zvišanje upravnih stroškov in oteževanje medsebojne izmenjave blaga. Med obiskom bolgarskega finančnega ministra v Berlinu so zastopniki obeh vlad odobrili osnutek nove pogodbe.

Minister Bogilov je v enem svojih govorov v Berlinu naglašal, da služi tradicionalno prijateljstvo med obema državama veliki ideji nove ureditve Evrope. Gospodarski stiki med Bolgarijo in Nemčijo so že od nekdaj tesni, v novi Evropi se bodo pa še bolj poglobili. Razširjena nemško-bolgarska gospodarska pogodba je nov korak na tej poti. Navzlic vojni se novi red v Evropi vedno bolj uveljavlja. Nemški finančni minister je pa v svojem odgovoru naglašal, da je dejstvo, da je nemška javnost s tolikim veseljem sprejela vsot po posetu bolgarskega finančnega ministra najboljši dokaz nemško-bolgarskega sodelovanja v novi Evropi.

Zamenjana otroka

V Fürstentfeldbrucku pri Münchenu sta se srečali oni dan v trgovini dve znanci. Povedati sta si imeli toliko, da sta hitro pozabili, po kaj sta prišli v trgovino. Ko sta se končno ločili, sta zamenjali svoja otroška vozčka. V enem je bil še dojenček, v drugem pa že precej velik otrok. Šele doma sta opazili zamenjavo. Bili sta pa tako zmešani, da prvi huj nista vedela, kje sta pustili svoja otroka. Šele po daljšem poizvedovanju se je izkazalo, da sta ju med živahnim pomenkovanjem zamenjali.

Pridelovanje tobaka v Podunavju

Od leta 1938. pridelujejo tobak tudi v nekaterih krajih Podunavja. Ti kraji so zlasti prikladni za pridelovanje boljših vrst tobaka. Austria Tobakwerke, bivša avstrijska tobačna režijska, so predelale tobak iz Podunavja, ki se odlikuje zlasti po kakovosti in aromi. Leta 1939. so po prvih poskusih v prejšnjem letu zasadili s tobakom že 25 ha, kozeje se je pa s tobakom zasejano polje od leta do leta širilo, tako da obsega zdaj že 120 ha. Tobak pridelujejo zlasti mali kmetje, ki so prišli taklo do lepega zaslužka. V Mattersburgu so zgradili lani moderno sušilnico, kjer tobačne liste posuše in pripravijo za predelovanje v tovarni. Pridelovalci tobaka so organizirani v posebni združitvi, ki jim pomagajo z naveti in dejanji in ki je tudi zgradila sušilnico v Mattersburgu.

PRI ZDRAVNIKU

Dražestna Olgica se ne počuti dobro in zato pride k zdravniku.

— Slechte se, — ji pravi zdravnik.

— Dobro, — odgovori sramežljivo, — samo nikar potem ne mislite o meni kaj slabega.

Življenjska modrost

Neki učenjak je prispel na potovanju do široke reke in iskal je brodarja, ki bi ga prepeljal na drugi breg. Končno je našel ribiča pripravljenega ga prepeljati s čolnom čez reko. Med prevozom je učenjak navezal z ribičem pogovor. Vprašal ga je:

— Ali veš, prijatelj, kaj je filozofija?

Ribič je zmajal z glavo in dejal:

— Ne, gospod.

— Ti revež ti, — je menil učenjak. — Izgubil si četrtnino svojega življenja. Ali veš vsaj, kaj je zemljepis?

D. Du Mauriers

54

Prva žena

Roman

»Frith,« sem rekla nekega poletnega jutra, ko sem s polnim naročjem bezgovca stopila v knjižnico. »Frith, kje dobim visoko vazo za te vejice? Kar jih je v cvetlični sobi, so vse premajhne.«

»Običajno je za bezgovce služila vaza iz belega alabastra, ki stoji v dvorani, gospa.«

»Oh, kaj je ni škoda? Utegnila bi se razbiti.«

»Gospa de Winter je zmerom jemala vazo iz belega alabastra, gospa.«

»A... oh, potem je v redu.«

Prinesli so mi alabastrno vazo, že napolnjeno z vodo, in jaz sem vtikala sladke bezgovčeve vejice vanjo, drugo za drugo, in njih dišava se je razlivala po vsej dvorani ter se mešala z vonjem pravkar pokošene trave, ki je prihajal skozi odprta okna. Pri tem sem mislila: »Rebeka je tako delala. Kakor jaz, je vzela ves šop bezgovca in zaporedoma vtikala vejice v vazo. Nisem prva, ki delam tako. To je Rebekina vaza. In ta bezgovec je njen.« Tudi ona je hodila na vrt, pokrita s širokim slamnikom, ki sem ga bila nekega dne našla v omari v cvetlični sobi, skritega pod kupom starih blazin; preko trat je hodila k bezgovčevim grmom, s škarami, ki jih zdaj jaz držim v roki, in nemara tiho popevala in klicala psa za seboj.

»Frith, če umaknete tisto policičo z mizice pred oknom, bi lahko postavila bezgovce nanjo.«

»Gospa de Winter je zmerom postavljala alabastrno vazo na mizo za divanom, gospa.«

»Oh...« Neodločno sem obstala z vazo v rokah; Frith je ostal ravnodušen. Gotovo bi me bil ubogal, ko bi mu bila rekla, da rajši postavim vazo na mizico pred oknom. Takoj bi bil odnesel policičo proč.

»Prav,« sem dejala. »Nemara je res bolje, da stoji na večji mizi...« In alabastrna vaza je ostala tam, kjer je bila zmerom, na mizi za divanom...

Beatrice se je bila spomnila, da mi je obljubila poročno darilo. Nekega jutra je prišel zavoj, tolikšen, da ga je Robert komaj nesel. Sedela sem v jutrnji sobi, kjer sem bila pravkar preverila jedilnik za kosilo. Pogled na zavoj me je še vselej navdal z malone otroškim veseljem. Razburjena sem prerezala motvoz in odvila rjavi papir. Menda so bile knjige... Nisem se motila. Knjige so bile. Dva velika zvezka. »Zgodovina slikarstva«. Ko sem odprla prvi zvezek, sem našla v njem list pisemskega papirja. »Upam, da sem pogodila tvoj okus,« je bilo napisano. In spodaj: »Tvoja ljubeča Beatrice.« Zdelo se mi je, da jo vidim, kako je prišla v knjižnico na Wigmore Street in kupila knjige. Hlastno, kakor zna, skoraj moško je vrgla oči okrog sebe. »Rada bi nekaj knjig za osebo, ki se mnogo ukvarja z umetnostjo,« je rekla, prodajalec pa: »Da, gospa, izvolite semkaj?« Malce nezaupljivo je listala po knjigah. »Da, toliko naj bi približno stalo. Po-

ročno darilo bo. Rada bi nekaj, kar bi bilo tudi na oko lepo. Je to vse o umetnosti?« »Da, gospa, to delo je res izčrpno in najnovejše na svojem področju,« je pritrdil vodja knjižarne. Tedaj je Beatrice napisala nekaj besed, plačala in dala naslov: »Gospa de Winter, v Manderleyu.«

Beatričina pozornost mi je bila všeč. Nekaj iskrenega, skoraj ganljivega je bilo v tem, da se je nalašč zaradi mene peljala v London in šla v knjižarno po knjige, ker je vedela, da ljubim slikarstvo. Morda si je zamišljala, kako bom kakega deževnega dne sedela in gledala slike ali celo vzela list risalnega papirja in skatlico z barvami ter posnela katero izmed njih. Draga Beatrice. Mahoma me je obšla neusmiljena volja, da bi jokala. Pobrala sem težke zvezke in se ozrla po sobi, kam bi jih postavila. S tem salonom, polnim krhkih drobnarij, se nekako niso ujemale. A konec koncev, mar ni bil moj salon? Postavila sem jih v vrsti zgoraj na pisalno mizo. Knjige so se nevarno majale in butale druga ob drugo. Odmaknila sem se, da bi jih bolj videla. Morda jih je stresel moj prenegli zgib: prva se je prevrnila, ostale pa za njo. Pri tem so zadele ob majhne porcelanastega Kupidona, ki je stal s svečnikom vred sam na pisalniku; padel je na tla, na koš za papir, in se razbil na koščke. Kakor otrok, ki ga zalotijo na prepovedanem dejanju, sem vrgla oči proti vratom; nato sem pokleknila in jadrno pobrala črepinje. Poiskala sem pisemski ovoj, jih dejala vanj in jih potisnila globoko v enega izmed predalov pisalne mize. Nato

sem znosila knjige v knjižnico, vsako posebej, ter jih postavila na polico.

Maksim se je zasmejal, ko sem mu jih ponosno pokazala.

»Ta ljuba stara Bea,« je rekel. »Videti je, da si jo osvojila. Sama nikoli ne odpre knjige, razen če je prisiljena.«

»Ti je kaj rekla... skratka, ali ti je povedala, kakšna se ji zdim?«

»Tisti dan, ko je bila na kosilu? Ne, zdi se mi, da ne.«

»Mislila sem, da ti je nemara pisala ali...«

»Z Beatrico si ne dopisujeva, razen kadar nastopi v rodbini važen dogodek.«

Jaz torej očitno nisem bila važen dogodek. Da sem bila Beatrice in sem imela brata pa bi se bil ta oženil, bi bila imela gotovo kaj povedati, izrekla bi bila kakšno mnenje in napisala vsaj dve besedi. Razen, kakopak, če bi mi bila mlada žena zoprna ali če bi se mi zdelo neprimerna zanj. In vendar si je bila Beatrice naložila trud, da se je peljala v London in mi kupila te knjige. Tako ne bi bila storila, da ji nisem bila všeč.

Drugi dan, se spominjam, je Frith, ko nama je v knjižnici podal kavo, trenutek ali kaj počakal za Maksimovim hrbotom, nato pa dejal: »Ali bi vam smel reči besedo, gospod?«

»Da, Frith, kaj pa je?« Maksim je malce zavzeto vzdignil glavo iznad časopisa. Frithov obraz je bil slovesen in potr, ustnice je imel stisnjene. Moja prva misel je bila, da mu je žena umrla.